

Czas mistrzów - tekst do testu czytania ze zrozumieniem

1. Jest rok 1908. W Londynie trwają IV Igrzyska Olimpijskie. Właśnie kończy się maraton. Na stadion wbiega pierwszy zawodnik — Włoch Pietri Dorando. Ale oto na oczach tłumów zaczyna mu brakować sił. Przewraca się... Podnosi... I znowu się przewraca... Ostatkiem energii stara się dotrzeć do mety. Wydaje się jednak, że nie da rady, choć to tylko (dla niego aż...) kilka kroków. Publiczność zrywa się z miejsc, nie wytrzymują też sędziowie zawodów. Kilku z nich podbiega do mdlejącego zawodnika i podtrzymując go, przekraczają z nim upragnioną granicę... Zwycięstwo! Niestety, emocje wzięły górę nad zdrowym rozsądkiem. Skutek mógł być tylko jeden: dyskwalifikacja i odebranie złotego medalu. Rozpacz, tragedia!
2. Igrzyska olimpijskie to nie tylko zawody sportowe, to wydarzenia wielowymiarowe, uświęcone wielowiekową tradycją, stanowiące swoisty zwornik pomiędzy starożytnością a współczesnością. Kiedyś okres między nimi stanowił miarę czasu, zwaną „olimpiadą”. Igrzyska stymulowały i stymulują twórczość artystyczną; to nie tylko starożytne rzeźby i poematy, ale również współczesne konkursy sztuki. Zwycięstwo olimpijskie wynosiło i wynosi ponad przeciętność. To wszystko stanowi o niezwykłości igrzysk. W szczególności przygotowują się też do nich zawodnicy.[...] By poczuć smak olimpijskiego triumfu, wybitni sportowcy coraz częściej korzystają z wiedzy i pomocy psychologicznej. [...]
3. Aby zwyciężyć w igrzyskach olimpijskich, zawodnik musi być idealnie przygotowany fizycznie i psychicznie. Jednak nie osiągnie takiego stanu bez właściwej motywacji, która oddziałuje na wszystko, co ma wpływ na jego wyniki: formę fizyczną, trening techniczny i taktyczny, formę psychiczną, a nawet styl życia, łącznie ze snem, dietą i relacjami z ludźmi. Motywacja „olimpijska” musi być długotrwała, gdyż o wygranej w igrzyskach decyduje to, co dzieje się w dniach, miesiącach i latach je poprzedzających. Pojawia się tu pytanie fundamentalne: jakie są jej źródła — wewnętrzne czy zewnętrzne?
4. Każdy z nas przechodzi przez trzy stadia rozwoju motywacji osiągnięć. Pierwsze jest charakterystyczne dla małego dziecka, które pochłonięte doskonaleniem jakiejś czynności (np. nauką jazdy na rowerze), zupełnie nie zwraca uwagi, że jego rówieśnik robi to o wiele lepiej, lecz skupia się na samodoskonaleniu i fascynuje nim. Tym typem motywacji kierują się też w pewnych okresach prawdziwi mistrzowie sportu.
5. Przykładem drugiego typu motywacji — rywalizacji i porównywania — może być historia opowiedziana mi przez jednego z amerykańskich psychologów sportu. Otóż w znanym ośrodku przygotowań olimpijskich trener pływania zorganizował „niespodziewanie” wyścig, w którym wzięli udział utytułowani zawodnicy. Walczyli niezwykle żąrcie, chociaż wiedzieli, że to tylko zabawa, a na zwycięzcę nie czeka żadna cenna nagroda. Kiedy triumfator uniósł rękę w geście zwycięstwa, trener dał mu z uśmiechem małego misia z żelu, którego tamten najpierw pokazał rywalom, a później zjadł. Zapytany, dlaczego znani mistrzowie tak zaciekle walczyli o zwykłego misia, trener filozoficznie odparł: „Ponieważ ów miś miał smak zwycięstwa”.
6. Z kolei trzeci typ motywacji — syntetycznej — dobrze ilustruje opowieść Roberta Korzeniowskiego z filmu Roberta Wichrowskiego Łzy mistrzów. Nasz mistrz w Sydney (olimpiada w 2000 roku) w chodzie na 20 km wszedł na metę jako drugi i dopiero w szatni dowiedział się, że zwycięzca został zdyskwalifikowany i to on jest mistrzem olimpijskim. W filmie opowiada: „Na dwudziestkę chciałem pokazać, że dystans jest mi dostępny, ale nie wszedłem na stadion jako pierwszy, niestety! Nie miałem rundy honorowej. To trzeba zrobić na pięćdziesiątkę. Tu stadion będzie mój!”
7. Na zawodnika, który znalazł się w wiosce olimpijskiej pierwszy raz, czeka wiele niespodzianek. Przede wszystkim jej atmosfera, którą tworzy mieszkanie niemal pod jednym dachem z gwiazdami sportu z całego świata. Specyficznym miejscem jest stołówka olimpijska, z bardzo urozmaiconym menu, także typu fast food. Niektórzy ulegają pokusie i zapominają o rygorach sportowej diety, tracąc swoją szansę przy talerzu. Warunki, w jakich rozgrywane są igrzyska, mogą zaburzyć starannie wypracowany przez każdego zawodnika rytuał koncentracji i spowodować porażkę.
8. Warto tu wspomnieć, że wyróżnia się dwa style koncentracji: wewnętrzny i zewnętrzny. Zawodnicy mający wewnętrzny styl koncentracji muszą przez dłuższy czas utrzymywać zawężoną uwagę i myśleć tylko o swojej dyscyplinie. Zewnętrzne czynniki mogą łatwo przeszkodzić im w koncentracji. Jeżeli na przykład

przed zawodami rozmawiają na tematy niezwiązane z nimi, mogą mieć problem z ponownym skupieniem się na swoim starcie. Z kolei sportowcy o zewnętrznym typie koncentracji zaczynają się skupiać na zawodach krótko przed ich rozpoczęciem. W pozostałym czasie zajmują się innymi rzeczami, ponieważ gdy zbyt dużo myślą o zbliżającym się starcie, mają tendencję do myślenia negatywnego i krytycznego. Może ono u nich spowodować utratę zaufania do siebie i zbyt duże pobudzenie.[...]

9. W osiągnięciu sukcesów na najważniejszych zawodach może zawodnikom poważnie przeszkodzić lęk poznawczy: „Co będzie, gdy mi się nie uda?“, „Co powiedzą, napiszą o mnie?“, „Jak potraktują mnie kibice?“. Nie tylko prowadzi on do nadmiernego pobudzenia i utraty koncentracji, ale może wywołać tzw. efekt katastrofy (podwójny falstart, niezaliczenie pierwszej wysokości itd.). Podczas olimpiady w Atlancie Chińczyk Wang zdecydowanie prowadził w finale strzelania z pistoletu sportowego. Do zdobycia złotego medalu wystarczył mu przeciętny strzał w ostatniej rundzie. Ale Wang chciał oddać najlepszy strzał, na jaki go było stać — uważał zapewne, że każdy inny kibice uznają za porażkę. Czas uciekał, a on wciąż mierzył. W końcu strzelił, ale wyjątkowo kiepsko, i uświadomiwszy sobie, że przegrał złoty medal — zemdlął.

10. Obserwując triumf mistrza olimpijskiego, trzeba pamiętać, że na ten moment pracował nie tylko on, ale także sztab ludzi, którzy wspomagali go swoją wiedzą i umiejętnościami. W czasie samych igrzysk takie wsparcie jest często bardzo potrzebne. Przybiera ono formę tzw. szybkiego doradztwa, ponieważ pojawiające się problemy (myśli, obawy, kłopoty ze sprzętem, złe warunki treningu itd.) zazwyczaj wymagają natychmiastowych rozwiązań. Przy jego stosowaniu należy przestrzegać kilku zasad: jasno i spokojnie zdefiniować problem, dokonać weryfikacji możliwych rozwiązań, opracować szczegółowy plan działań. [...] Niekiedy to wsparcie ma nietypowy charakter. Renata Mauer-Różańska (dwukrotna mistrzyni olimpijska) tak mówi o nieudanym starcie w pierwszej konkurencji na igrzyskach w Sydney: „Padłam, przygnieciona tym ciężarem. Ale zdołałam odrzucić złe myśli, stres, przygnębienie. Wiele osób mi w tym pomogło, między innymi mąż Paweł, mówiąc, że on i córeczka Natalka czekają na mnie bez względu na to, co wydarzy się w Sydney. I wtedy zrozumiałam, że to tylko sport. I są jeszcze ważniejsze sprawy w życiu. Postanowiłam jednak walczyć do końca i udowodnić, że jestem w czołówce“. Efektem takiej postawy była pełna mobilizacja, koncentracja na zadaniu z wykorzystaniem opanowanych wcześniej technik psychoregulacyjnych i zdobycie w porywającym stylu olimpijskiego złota.

11. Ukoronowaniem mistrzowskiego przygotowania do startu w olimpiadzie jest pełna kontrola emocjonalna. Popularne określenie „olimpijski spokój“ oznacza głęboką koncentrację mistrzów, dzięki której uzyskują wspaniałe wyniki. W psychologii stan ten nazywany jest flow (przepływ). To stan, w którym człowiek jest całkowicie pochłonięty wykonywaną czynnością. Zawodnicy osiągający najlepsze rezultaty odczuwają wewnętrzny spokój, mają poczucie kontroli nad tym, co umysłowe i fizyczne. Koncentrują się na terażniejszości, nie uciekając do przeszłości ani nie wybiegając w przyszłość. Równocześnie, pomimo wspomnianego poczucia kontroli, rzeczy dzieją się niejako same, automatycznie. Zdarza się, że zawodnik osiąga flow przypadkowo i niespodziewanie zostaje mistrzem olimpijskim. Sztuką jest jednak wielokrotne osiągnięcie takiego stanu, zwłaszcza w najważniejszych zawodach (w zdumiewającym stopniu posiadał tę umiejętność Adam Małysz). Wymaga to dużych umiejętności i starannego przygotowania psychologicznego.

12. Zatem obserwując olimpijskie zmagania, pamiętajmy, że człowiek jest jednością psychosomatyczną, a grecka kalokagatia (ideał etyczny łączący doskonałość duchową i cielesną) na szczęście nie straciła na aktualności.

Zadanie 1. (3 pkt)

Dzięki jakim środkom stylistyczno-językowym zastosowanym w akapicie 1. autor uzyskał ekspresję wypowiedzi. Wypisz trzy i nazwij je.

.....
.....

.....

Zadanie 2. (1 pkt)

Dlaczego igrzyska olimpijskie można nazwać „wydarzeniem wielowymiarowym”? Na podstawie akapitu 2. sformułuj trzy argumenty.

.....

.....

.....

Zadanie 3. (1 pkt)

Jakie znaczenie miało w starożytnej Grecji słowo „olimpiada”?

.....

Zadanie 4. (2 pkt)

Dlaczego pytanie o świadomość (określenie) źródeł motywacji olimpijskiej autor uważa za fundamentalne?

.....

.....

.....

Zadanie 5. (2 pkt)

W akapicie 5. dwukrotnie występuje cudzysłów. Określ dwie jego funkcje w tekście.

.....

.....

Zadanie 6. (1 pkt)

Na czym polega związek treści akapitów 4. – 6.?

.....

.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Na podstawie całego tekstu wyjaśnij, co składa się na „rytuał koncentracji”. Wymień dwa jego elementy.

.....

.....

.....

Zadanie 8. (1 pkt)

Czego dotyczy różnica między wewnętrznym i zewnętrznym stylem koncentracji. (akapit 8)

.....

.....

.....

Zadanie 9. (1 pkt)

Na podstawie akapitu 9. napisz, co przeszkodziło chińskiemu zawodnikowi podczas olimpiady w Atlancie w zdobyciu złotego medalu w strzelaniu z pistoletu sportowego.

.....

.....

Zadanie 10. (1 pkt)

Wymień trzy korzyści wynikające z uświadomienia sobie przez Renatę Mauer – Różańską faktu, że jej start na igrzyskach w Sydney „to tylko sport”.

.....

.....

.....

Zadanie 11. (1 pkt)

Wymień trzy cechy charakterystyczne dla stanu flow.

.....

.....

.....

Zadanie 12. (1 pkt)

Wyjaśnij, jaki związek istnieje między stanami flow i kalokagatia.

.....

.....

.....

Zadanie 13. (2 pkt)

Na podstawie całego tekstu sformułuj dwa argumenty dowodzące, że człowiek jest jednością psychosomatyczną.

.....

.....

.....

Zadanie 14. (1 pkt)

Autor w swoim artykule przede wszystkim

- A. popularyzuje, wywodzącą się z czasów starożytnych, ideę olimpiady.
- B. przygotowuje czytelników do świadomego odbioru igrzysk olimpijskich.
- C. ukazuje rolę wiedzy psychologicznej w przygotowaniu zawodnika do igrzysk.
- D. przekazuje swą fascynację olimpiadą jako zjawiskiem o wyjątkowym znaczeniu.

Zadanie 12. (1 pkt)

Łączy je dążenie do harmonii (jedności) ducha i ciała. [kalokagatia – oznaczająca doskonałość duchową i cielesną, to ideał, do którego się dąży; flow – to stan bliski tej doskonałości, kiedy człowiek osiąga pełną harmonię ducha i ciała oraz kontrolę nad tymi sferami.]

Zadanie 13. (2 pkt)

Np.:

- O wynikach na zawodach olimpijskich w równym stopniu decyduje forma fizyczna jak i forma psychiczna zawodnika.
- Przygotowanie do igrzysk to troska o kondycję fizyczną i zabiegi wzmacniające psychikę zawodnika.
- Zwycięstwo zawodnikowi zapewnia wejście w stan flow – jedności tego, co fizyczne i duchowe.

Zadanie 14. (1 pkt)

- C. ukazuje rolę wiedzy psychologicznej w przygotowaniu zawodnika do igrzysk.